



היום לפני

אניית המעפילים "חנה סנש"

באמצע דצמבר 1945 הפליגה אוניית המעפילים "חנה סנש" מנמל גנואה שבאיטליה, והתקרבה בחשאי לחוף נהריה בליל ה-25 בדצמבר – ערב חג המולד. באותו לילה התקיימה בבית קפה בנהריה מסיבה בהשתתפות חיילי משמר בריטים ובנות מנהריה שגויסו לשמח את החיילים ולהשקותם בין על מנת שלא יבחינו בהגעתה של הספינה. קשיי מזג האוויר – הרוח והגלים הגבוהים – סחפו את האונייה והיא נתקעה על שרטון, מרחק מה החוף. צוות ההורדה מתח חבלים מהחוף לספינה, ובאמצעותם הורדו 252 המעפילים מבלי להתגלות.



לאחר סיום ההורדה הושארה על האוניה הנטושה כרזת בד גדולה:

"הספינה 'חנה סנש' הורדה בעזרת ארגון 'ההגנה' בארץ ישראל. ספינה זאת בחוף נהריה- אחת המצבות לששת מיליוני אחינו ואחיותינו. תהיה זאת תעודת קלון לממשלה הבריטית."

תוכן העניינים

*

היום לפני-

"חנה סנש"

*

הגיגי נעורים

*

היום לפני- גיוס

נוער השכונות

*

תמונת החודש

*

דבר המפקד

*

מילקוט הכזבים

*

חדש על המדף

*

דבר המשורר

*



בעוד המעפילים פוזרו ביישובי הסביבה במקומות מבטחים, הועבר צוות האונייה שבראשו הקברניט האיטלקי אנסלדו למקום מסתור בקיבוץ יגור. שם כפי הנראה נערכה לכבודו ולכבוד צוותו מסיבה קטנה. הסיפור המקובל הוא שבמהלך המסיבה, כטוב לבו של הקפיטן אנסלדו ביין, הוא הרעיף מחמאות על הבחורים הארצישראלים שהיו איתו בספינה.

"אני מודה לכם, שהזמנתם אותנו למסיבה זו. (...) את עבודתנו עשינו אמנם בשכר, אך בעד כסף בלבד לא תיעשה מלאכה כזאת. אכן, נתחזקה הכרתנו עוד יותר לאחר שראינו את מי אננו מובילים- ממש ניצולים ממוות. גם לכם הזכות להיות עם עצמאי לחוף הים התיכון, ים גדול זה, שצריך להיות ים שקט. אקווה לשוב אליכם פעמים רבות ולא בספינה רעועה, אלא באניות מלאות מעפילים."

דברים מתוך הנאום, ספר המעפילים



האומנם אלתרמן השתתף במסיבה?

לחץ כאן

כדי לצפות במרדכי נאור משוחח על השיר הידוע "נאום תשובה לרב חובל איטלקי" שנכתב על ידי נתן אלתרמן בעקבות המאורע.

תוכן העניינים

*

היום לפני-

"חנה סנש"

*

הגיגי נעורים

*

היום לפני- גיוס

נוער השכונות

*

תמונת החודש

*

דבר המפקד

*

מילקוט הכזבים

*

חדש על המדף

*

דבר המשורר

*



הגיי נעורים

במכתבים מחודש **דצמבר 1947**, מפילדפיה, כותבת זהרה לביטוב למשפחתה ולחבריה על השלג.

" - - - והנה סוף סוף ירד כאן שלג. אמש חזרתי הביתה מהאוניברסיטה ב- 11 בלילה, והנה הרחוב לבן, הכביש לבן, ופתים לבנות נופלות על ראשי. פשוט לא האמנתי למראה עיני: שלג. שלג אמיתי. ובשפע. והקהל כל כך אדיש ומתייחס אל השלג כאל פרוזה יומיומית ופשוטה. מתכרבל במעילים ובפרוות, עוטף את הראש בצעיפים וכובעים, וחסל. אין השלג קיים בשבילם כלל וכלל. ואילו אני פתחתי את מעילי ונתתי לשלג ליפול על פניי ועל ראשי, ובאתי הביתה "שלוגה". (...) השלג משרה רוח טוהר וניקיון, שפשוט נעשית פחאום הרגשה טובה."

"ספרתי לך כבר על השלג, ואכן חבל חבל שאין אנו זוכים לו בארץ. לפי דעתי, יש לו לשלג כוח אדיר, והדברים היו מסתדרים אחרת, האנשים היו אחרים, לו היו קמים בוקר בהיר אחד והנה כל עין חרוד טובלת בלובן השלג, הכל הכל לבן וצח כל כך... אין ראייה מכאן, שלמרות השלג אין האנשים משתנים. כאן לא משנה השלג מאומה לאנשים. אבל בארץ זה היה משפיע. איני יודעת מדוע, אבל יש לי הרגשה כזאת."

מתוך "זהרה לביטוב- חייה וכתביה"

לחץ כאן

כדי להגיע לאוסף הכתבים הממוחשב



זהרה לביטוב נולדה ב-1927. בפלמ"ח פגשה את בן זוגה שמואל (שמוליק) קופמן והשניים התכוונו לטוס ללמוד יחד בארצות הברית. במאי 1947 נהרג שמוליק בתאונת אימונים. כעבור שלושה חדשים נעתרה זהרה לבקשת משפחתה ויצאה לארצות הברית כדי ללמוד רפואה וכדי "למלא את התכנית שהתוו שניהם". לאחר שפרצה מלחמת העצמאות החליטה לחזור לארץ. לפני כן בחרה להשתתף בקורס טייס בארה"ב. רק ששה שבועות הייתה בארץ והשתתפה בפעולות כטייסת. בדרכה חזרה מחופשה בביתה התרסק האווירון עקב תקלה. זהרה נהרגה במקום - והיא בת 20.

תוכן העניינים

*

היום לפני-

"חנה סנש"

*

הגיי נעורים

*

היום לפני- גיוס

נוער השכונות

*

תמונת החודש

*

דבר המפקד

*

מילקוט הכוזבים

*

חדש על המדף

*

דבר המשורר

*



היום לפני

גיוס נוער השכונות

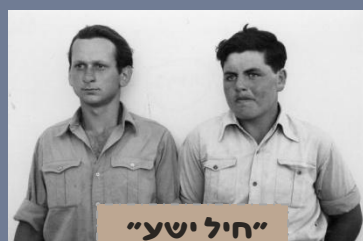
החל מדצמבר 1942 החל הפלמ"ח בגיוס נוער השכונות. המפעל נוצר מתוך מגמה להרחיב את שורות הפלמ"ח, וכלל גיוס של בני נוער בגילאי 16-17 משכונות עוני ומפרברי הערים - חלק ניכר מהם יוצאי עדות המזרח.

לרבים מוותיקי הפלמ"ח ההחלטה בדבר הגיוס גרמה למשבר. קליטת נוער השכונות ב'חטיבה' חוללה מפנה מסוים בהגדרת המסגרת, שעד אז הייתה מורכבת מחברים מעטים ונאמנים שראו עצמם כקבוצה נבחרת. עתה הם נאלצו להסתגל לעובדה כי שאיפת הפלמ"ח לגדול מחייבת פתיחת שורותיו בפני מגויסים שלא זכו לחינוך אידיאולוגי חלוצי.



"חיתרונצ'קים"

על שם המדריך נתנאל חיתרון



"חיל ישע"

משום שבאו להושיע את הפלמ"ח



"צנחנים"

על שהוצנחו מגבוה והופיעו ללא הסכמת הוותיקים לבואם



"למ"ח"

ילדי מחץ - בשל גילם הצעיר

הסתייגות וותיקי הפלמ"ח מקליטתם של מגויסים מהשכונות התבטאה באופן מיוחד בהצמדת כינויים שונים למצטרפים החדשים ברוח מסורת ההווי הפלמ"חאי.



"בודדים"

מאחר שלא השתייכו למסגרות מאורגנות



"דיפו"

כשמו של מחנה הקלט באיילת השחר



"סוציאליים"

משום שהגיעו לרוב משכונות עוני



"קילומטר"

משקל קילו, גובה מטר

מפקדי הפלמ"ח ייחסו ערך רב לניסיון גיוס זה, בגלל תרומתו לגיבוש הדימוי העממי והפתיחות של הפלמ"ח לכלל שכבות האוכלוסייה. הם השתדלו להפוך את המגויסים לשותפים לרעיון ולדרך קודם לאימונם ולחישולם כחיילים, זאת בניסיון לקרב אותם להשקפת העולם ולדרכי ההגשמה של הציונות החלוצית.

תוכן העניינים

*

היום לפני-

"חנה סנש"

*

הגיגי נעורים

*

היום לפני- גיוס

נוער השכונות

*

תמונת החודש

*

דבר המפקד

*

מילקוט הכזבים

*

חדש על המדף

*

דבר המשורר

*



תמונת החודש



בחודש דצמבר 1941 התקיים קורס ראשון למחנאות ולקפא"פ – קרב פנים אל פנים – במשמור העמק. במהלך הקורס הוכחה יעילותו של המקל הקצר ואובחנה תרומתו לחינוך הלוחמים לנקיטת יוזמה ולגילוי אומץ לב. בחוברת ההדרכה לאימון במקל נכתב: "המקל אינו נשק מגן בלבד, כי אם כלי יוצר לרוחו של הלוחם".

בתמונה: משה (משה'ל) הורביץ, מדריך ראשי לקפא"פ, מאמן את יצחק רבין.

תוכן העניינים

*

היום לפני-

"חנה סנש"

*

הגיגי נעורים

*

היום לפני- גיוס

נוער השכונות

*

תמונת החודש

*

דבר המפקד

*

מילקוט הכזבים

*

חדש על המדף

*

דבר המשורר

*

דבר המפקד

"לפי עומק מעורבותו של אדם
במעשה –

עומק משמעותו של המעשה
בעיניו."

יגאל אלון





מילקוט הכזבים

פישקה והברווז

"בגבעת חיים הייתה פעם ברווזיה גדולה ומחלקת פלמ"ח. מתוך סיבות שאינן ברורות עד היום לא הורשו חברי המחלקה לעבוד בברווזיה. אבל החברה, שאהבו מאוד ברווזים, היו מבקרים אצלם בלילות לראות אם הכל בסדר. ביקורים אלה גרמו לבלבול שם בחשבונות מנהל הענף. לילה אחד יצא **פישקה** (זה שרצה תמיד שיקראו לו יודקה) מהברווזיה ובחיקו ברווז. כשעבר ליד הברז הבחין פתאום בשומר המשק שיצא מהמחסן והחל להתקרב אליו במהירות בלתי רגילה. כשהשומר הגיע למרחק שבו אפשר לבדיל בין ברווז לבין מגבת, הדף פישקה בתנועה פחדנית את הברווז מחזהו וצעק: "מה הוא רוצה ממני?! שיעזוב אותי! קח אותו מפה!"

תוכן העניינים

*

היום לפני-

"חנה סנש"

*

הגיגי נעורים

*

היום לפני- גיוס

נוער השכונות

*

תמונת החודש

*

דבר המפקד

*

מילקוט הכזבים

*

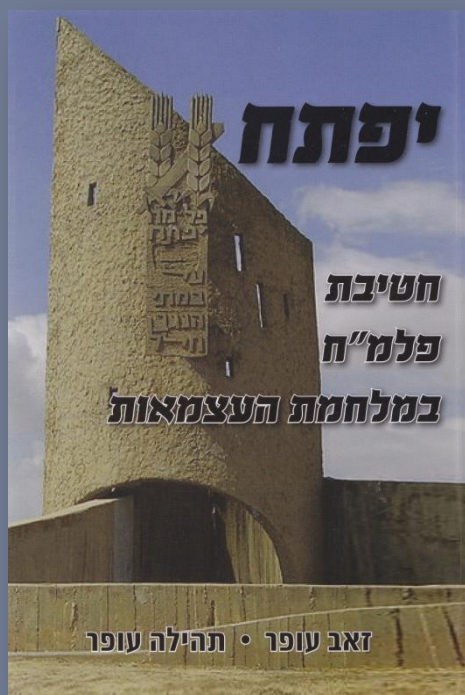
חדש על המדף

*

דבר המשורר

*

חדש על המדף



הספר מספר את קורותיה של חטיבת יפתח מאז הקמתה בסוף אפריל 1948 ועד פירוקה כחטיבת פלמ"ח בסוף מלחמת העצמאות בחודש מאי 1949. חטיבת יפתח לחמה ותרמה לניצחון בשלוש החזיתות- הצפון, המרכז והדרום. היא נודעה כ"חטיבת החולצות הכחולות" בשל ריבוי ההכשרות המגויסות בגדודיה. קורות החטיבה, על מבצעה ועל המרקים האנושי שלה- מתועדות על פי מסמכים ועדויות אישיות, פרי מחקר של זוג המחברים שנמנו הם עצמם עם אנשי יפתח.

(מתוך התקציר שבגב הספר)

ב- 24 דצמבר השנה הושק הספר באירוע רב משתתפים באולם "מלווי השיירות" בבית הפלמ"ח.



דבר המשורר

בְּאֶרֶץ סִינִי / נ. אלתרמן

...פּוֹכְבִּים הֶרְקִיעַ נִמְלָא
וְהִבִּיט לֹא סָפּוֹר, לֹא מְדוּד.
רַק הָרוּחַ קְרוּעַת הַשְּׁמֹלָה
סָעְרָה עַל צֹאֲרֵי הַגָּדוּד.

בְּיָמֵינוּ, אָחִי וְרַעִי,
עֲלִילוֹת, כְּנָאָה, נַעֲשׂוֹת,
אֲשֶׁר חוּץ מִן הַשּׁוֹד הַצָּבָאִי
מִקְפֵּל בָּהֶן עוֹד אֵיזָה סוֹד:

עַל הַיָּם בְּסַפִּינֹת הָעוֹלוֹת
וּבִנְגָב עַל סֵף מַדְבָּרוֹ
שֶׁבַּ הָעַם לִזְרוֹת הַגְּדוּלוֹת
שֶׁקִּבְּעוּ אֶת תּוֹלְדוֹת הַבְּרָאוֹ.

דְּמָמוֹ כְּלִי-הֶרֶקֶב פְּזוּרִים.
הַתַּפְתָּל אֶד-עֵשׂוֹן מִן הַדוּד.
וְהָרוּחַ, קְרוּעָה לַגְּזָרִים,
צָעָקָה עַל צֹאֲרֵי הַגָּדוּד.

וְהִבְהֵב הַמְּרֻחֵב הַנְּחוּשׁ,
כְּמוֹ זָכַר קְדָמוֹן מְעֻמָּעַם.
וְעָמַד הַצָּבָא הַחֲמוּשׁ
בַּחֲדַר-הַיְלָדִים שֶׁל הָעַם ...

בַּחֲדַר הַיְלָדִים-בַּמַּדְבָּר-
פֹּה דֹלֵג זֶה הַשֶּׁבֶט יָחַף,
וּפֹה אָבָא אֲדִיר, כְּמַסְפָּר,
רֹאשׁוֹנָה הֶרְפִּיבוּ כְּתִיף.

וְרַבּוֹת עֲבְרוּהוּ מֵאֶז,
בְּנִתִּיבוֹת שֶׁל שְׂמֻחָה וַיְגוֹן,
אֶד בְּתוֹךְ זֶה הֶרֶחֶב הָעֵז
שׁוֹב נִרְאָה הוּא כְּמוֹ בִּגְנוֹן ...

תוכן העניינים

*

היום לפני-

"חנה סנש"

*

הגיגי נעורים

*

היום לפני- גיוס

נוער השכונות

*

תמונת החודש

*

דבר המפקד

*

מילקוט הכוזבים

*

חדש על המדף

*

דבר המשורר

*

מבצע חורב

מבצע חורב, שהחל ב-22 בדצמבר 1948, היה מתקפה רחבת היקף של צה"ל במסגרת שלביה האחרונים של מלחמת העצמאות. הרעיון המרכזי של תכנית המבצע היה לבצע הטעיה אופרטיבית, ואז לחדור לעומק סיני על מנת לכתר את הצבא המצרי ולגרום לנסיגתו. על המבצע פיקד יגאל אלון מפקד הפלמ"ח ומפקד חזית הדרום. במהלך המבצע אכן נהדפו כוחות הצבא המצרי מן הנגב וצה"ל פלש לחצי האי סיני. בעקבות לחצים בינלאומיים בוצעה לבסוף נסיגה מסיני, אולם בשל הצלחת המבצע ביקשה מצרים לפתוח במשא ומתן על שביתת נשק. מבצע חורב מוכר גם כמבצע "עיף", על שם כמה ממטרות המבצע- עוג'ה, עסלוג', אל-עריש, אבו-עגילה.